

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۸/۱۲/۲۲

نظر محمد مطمئن

د امریکای پوځیانو وتل او د افغان سولې نوي فرصتونه

بناغلی نظر محمد مطمئن

له افغانستان څخه د امریکا نیمايي پوځیانو وتلو، او پایله کې د امریکا د تلو پوځیانو وتلو تمه، یوازې د طالب لپاره نه، بلکې د ټول افغان ولس لپاره ویاړ دی، حتی هغوی ته چې تیر ۱۷ کلونه له امریکایانو سره ملګري وو. تر ویاړ پورته، دا هغه غوټه وه چې په تېرو اتلسو کلونو کې یې د پرانیستو رېښتیني هڅې نه وې شوي؛ ځکه د سولې بهیر کې هم د پام وړ پرمختګ نه دی لیدل شوی.

ښه ده چې طالب د افغان ولس له ادرسه له امریکا او نړیوالو سره خبرې وکړي، نه یوازې د طالب له ادرسه؛ د دوی راتلونکي له داسې برخیک سره مخ کولای شي، لکه د ځینو نورو ګوندونو کړنې او جوړښتونه. مهمه دا ده چې له یوه ادرسه د افغانانو په استازیتوب خبرې وشي چې نن طالب په دغه موقف کې دی.

ډاکټر خلیل زاد یوه کورني ټلويزون سره مرکه کې ويلي چې د طالبانو سري کړينې د بهرنيو پوځيانو وتل او د امریکا سري کړينې له افغانستان څخه بيا ځل نه تهديد دی. طالبانو په ډېر روښانه ډول ويلي او وايي چې ګاونډيو، امریکا او د نړۍ نورو هيوادونو ته به له افغانستان څخه کوم تهديد او خطر متوجه نه وي.

امريکا چې لا هم فکر کوي، طالبان به نرمښت وښيي، او يا دا چې ځينو هيوادونو امریکایانو ته ورته ژمني ورکړي، که د طالبانو په هره کچه او هره مرکچي ډله له امریکایي هيئت سره مخ کيږي، بيا هم د طالبانو غوښتنه به د بهرنيو ځواکونو د وتلو غوښتنه وي. او دا د مذاکراتو د پرمختګ لپاره عقلاني او رښتوني غوښتنه هم ده.

که امریکا په سېمه کې د خپلو پوځیانو شتون غواړي، په دې معنی ده چې امریکا په سېمه کې نا امنې غواړي، پرته له شکه، د امریکایي پوځیانو د شتون له امله به افغانستان کې نور د امریکا د ګټو مخالف هيوادونه لاسوهني کوي، او نا امنې به جريان پيدا کوي. دغه تحليل اوس ډېره حقيقي ښه غوره کړي. کله چې په افغانستان کې د امریکا د پوځي شتون په تړاو د سيمي د هيوادونو اندېښني وينو، ګومان نه کېږي چې د اوردمهاله پوځي شتون په صورت کې به دوی خاموشه پاتي شي.

که امریکا او ملاتري هيوادونه يې، بيا ځل د مري – اسلام اباد تر خبرو وروسته؛ ناکامه تجربه باندي فکر کوي، چې په ترڅ کې يې د طالبانو مخکېني مشر منصور صاحب قرباني شو، نه یوازې د سولې خبرې به ټکنې شي، بلکې د ماسکو فورمټ محور لری به لا زیاته قوي، او طالبان به لا زیات جګړې ته مجبوره کيږي.

افغان دولت، امریکا او طالبانو ته په کار ده چې د سولې هڅې کونکو نا پېيلو افغانانو سره لا زیاتي مشورې وکړي، هغوی ته تهديد او د هڅو مخه نيول يې هيڅ لوري ته ګټه نه لري.

د دې لپاره چې د سولې مذاکراتو کې پر امریکا / ناټو فشار شتون ولري، په کار ده چې د ماسکو فورمټ غونډو لری دوام وکړي، قوي شي، همدارنګه د سولې مذاکراتو محوري کېدل او له پاشلو هڅو يې مخنيوي وشي. ماسکو فورمټ هغه د فشار ټکی دی چې ښايي امریکایان مذاکراتو کې ډېر نرمښت ته اړباسي.

که خلیل زاد غواړي چې د سولې هڅې يې منفي ونه ارزول شي، ښه ده چې د افغان – امریکایي پوهنتون بندي استادانو تبادلې باندي له طالبانو سره توافق ته ورسېږي.

امريکا او ورسره ملګري هيوادونه (د افغان حکومت په شمول) فکر کوي چې د طالبانو تر کنټرول لاندي سېمو کې د ملکي خلکو وژني او پر کورونو بمبارد پر طالبانو فشار دی، ولي نتیجه يې کاملاً سرچېه ده، په سېمو کې د امریکا د یاد جنایت له امله لا زیات ځوانان د طالبانو سره ملګري کيږي.

د پاڼو شمېره: له ۱ تر ۲

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له رايرلو مخکې په خبر و لولئ

پاکستان پر افغانستان د امریکا د برید له امله هم له امریکا / ناټو څخه ډیر امتیازات واخیستل، اوس غواړي چې د افغان سولې برخه کې له امریکا / ناټو، طالبانو، افغان حکومت او سېمي هیوادونو څخه امتیازات واخلي، جدي غور په کار دی چې څه ډول د پاکستان د ډیر امتیاز مخه د بنکېلو هیوادونو او ډلو لخوا ونیول شي.

طالبانو له افغان حکومت سره د مخامخ ناستې اړوند شرایط وړاندي کړل، چې افغان حکومت دي له امریکا سره د امنیتي تړون لغوه کیدو اعلان او له هیواده د بهرنیو ځواکونو د وتلو غوښتنه وکړي.

دا چې امریکایان له افغانستان څخه د وتلو پر لارو فکر کوي، او کله چې امریکا د وتلو تیاری نیسي، امنیتي تړون هم کوم ارزښت بیا نه لري، که افغان حکومت یې په اړه غور وکړي، سولې ته د رسېدو لاره لنډېږي.

دا خبره واضح کول په کار ده چې طالبانو د افغان حکومت له مهمو چارواکو سره د ښه نیت لېدنې ځینې وختونه شوي، خو د پرمختګ پر ځای لا زیات خنډونه پیدا شوي، او د لیدنو څخه منفي ګټه پورته شوي، او لا زیات پر طالبانو د فشار هڅې شوي.

په کور دننه د سیاسي ګوندونو د یووالي هڅې روانې دي، چې د طالبانو په وړاندي ګډ دریځ ولري، که د مثبت فکر لپاره دا کار وشي؛ ښه ده، او که له طالبانو سره د مقابلي او خپلو شخصي ګټو په موخه وي، افغان ولس هر وخت د دوی د ګټو قرباني شوی.

د امریکا د ولسمشر ټرمپ پریکړه چې له افغانستان څخه به د دوی نیمایي پوځیان دوو میاشتو کې باسي، د دفاع وزیر مټیس د استعفی یو له نورو لاملونو ګڼل کیږي، همدارنګه ټرمپ د دې مهې پریکړې اړوند له ناټو هیوادونو او اروپایي ټولني سره هم سلا او مشوره ونه کړه، چې کیدای شي د ناټو غړي هیوادونه هم مانېجن او د ورته یوې پریکړې لپاره فکر وکړي.

ځینې انډینې شته چې قطر هیواد اړیکې به له طالبانو سره په اماراتو کې د وروستی غونډې له امله کم رنګه شي، ولي طالبانو د خپل ښه ملګرتوب ازموینه د خپل نظام او په تیرو ۱۷ کلونو کې ورکړي، فکر کوم چې د غونډې اړوند د قطر هیواد رضایت به اخیستل شوی هم وي.

مور سوله د جګړې د ختم او هر افغان ته د سولې او امن لپاره غواړو، طالبانو ته په کار ده، که امریکایي پوځیان له افغانستان څخه وځي، خپلو سیاسي او نظامي رقیبانو ته څه ډول د ګډوډۍ او غچ اخیستنې څخه د مخنیوي ډاډ ورکولای شي. او بیا ځل وسلوالي ډلې د خپلو شرایطو پر بناء د مجبوریت له امله جګړې کولو ته مخه نه کړي.

په کار ده چې افغانستان د نړیوالو لخوا بیا ځل هیر نه شي، او که امریکا پلان لري چې له افغانانو خپل غچ واخلي، نو کورنۍ جګړې ته به لمن ووهي، د مخنیوي لپاره یې تر ټولو ستر مسؤلیت طالب، افغان سیاستوال او په ټوله کې افغان ولس ته راجع کیږي.

په دې حساس وخت کې د طالب هره څرګندونه او کړنه باید په حساب وي، د دوی څرګندونو ته په کور دننه او بهر ټول متوجه دي، باید په خپلو څرګندونو کې سولې ته رسېدو، او ولسونو ته ډاډګیرنه ولري.

پای